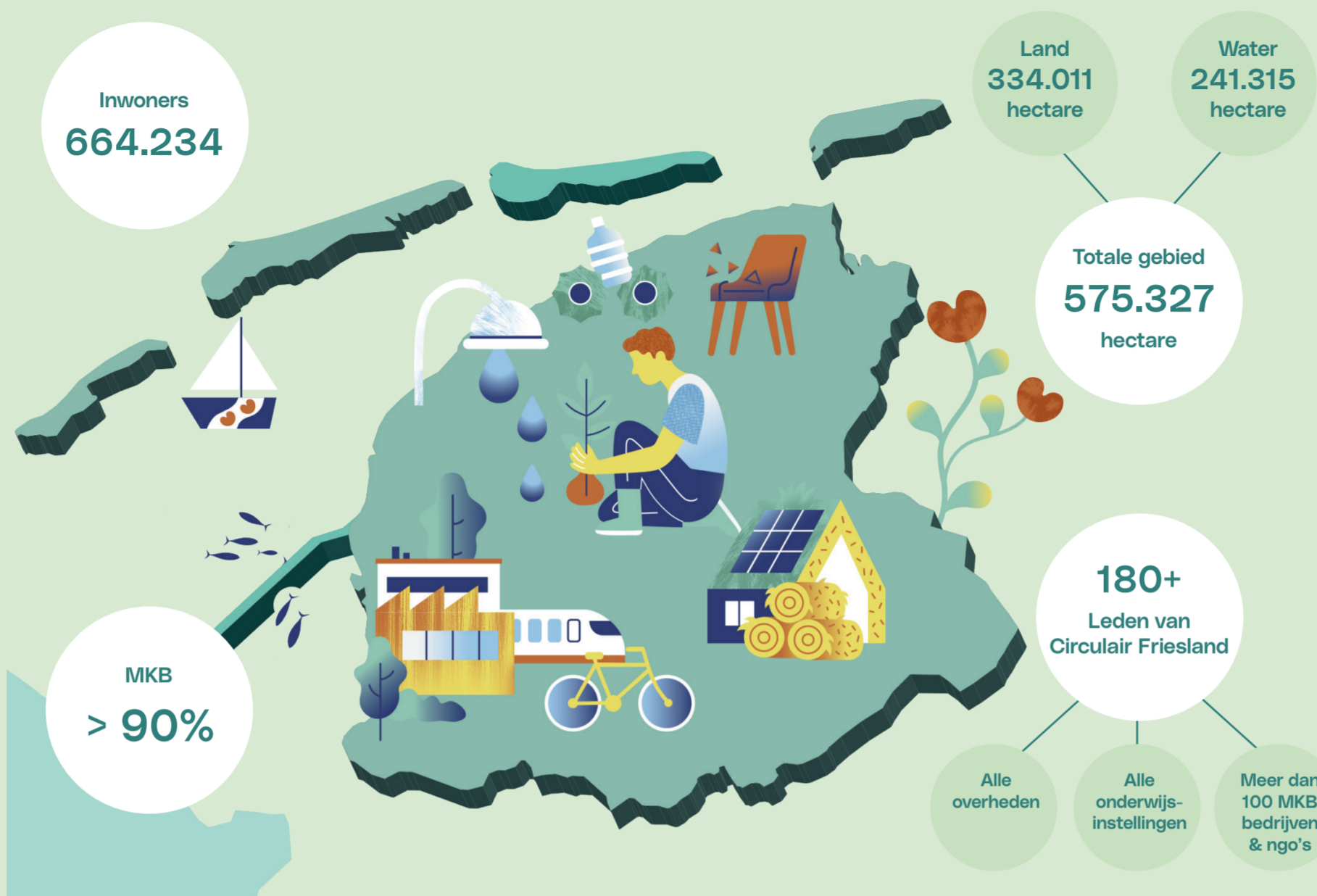




FRYSLÂN Een vruchtbare voedingsbodem voor circulaire verandering

Met een eigen taal, sterke tradities en een hechte gemeenschapszin, combineert Fryslân erfgoed met innovatie. De Friese mentaliteit – veerkrachtig, zelfredzaam en collectief (Mienskip) – stimuleert bottom-up actie en praktische oplossingen. Diep verbonden met land en water, en geworteld in samenwerking, is Fryslân niet alleen klaar voor circulariteit: de beweging is al volop in gang.



INDICATOREN

Vooruitgang meten: Circularity Gap Report Fryslân

Om de circulaire transitie in Fryslân te volgen, maakt het Circularity Gap Report gebruik van een duidelijke set indicatoren, verdeeld over drie hoofdthema's: milieu, economie en sociaal.

Deze thema's zijn geselecteerd op basis van hun relevantie en aansluiting bij bestaande kaders, zoals de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties en de 7 Pijlers van de Circulaire Economie. Zo kan de regio gericht sturen op waar het écht telt én de voortgang op een betekenisvolle manier meten.



Scan de QR-code om het volledige rapport te lezen

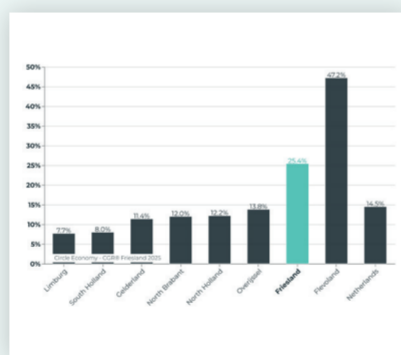
De geselecteerde meetwaarden maken deel uit van de uitgebreide monitor van het CGR Fryslân, met meer dan 15 indicatoren.



Verbruik van hernieuwbare energie (Milieu)

Het verbruik van hernieuwbare energie geeft het aandeel energie weer dat afkomstig is uit duurzame bronnen zoals wind, zon en biomassa. Het laat zien hoeveel vooruitgang er wordt geboekt in het terugdringen van fossiele brandstoffen en het ondersteunen van duurzame energiesystemen binnen de circulaire economie.

(Regionale Klimaatmonitor, 2022)



Concurrentie-index (Economisch)

De EU Regional Competitiveness Index meet in hoeverre een regio het ondernemingsklimaat ondersteunt, inclusief de circulaire sectoren. Een hoge score duidt op sterke innovatiekracht, goede infrastructuur en een ondersteunend, duurzaam ecosysteem.

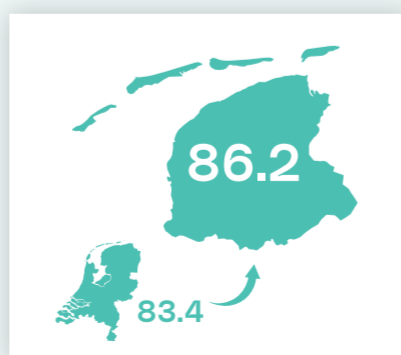
(Europese Commissie, 2022)



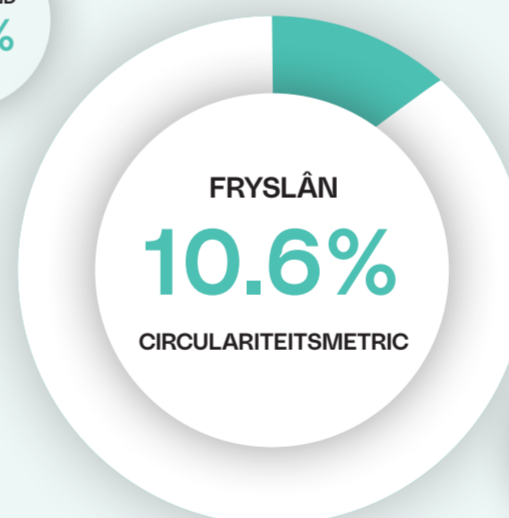
Levensvoldoening (Sociaal)

Levensvoldoening weerspiegelt het bredere welzijn van mensen en sluit aan bij de doelstellingen van de circulaire economie — door ecologische duurzaamheid te verbinden met gezondere gemeenschappen en veerkrachtige bestaansmiddelen.

(Planbureau Fryslân, 2024)



NEderland
9.8%



WERELD
6,9%

Circulariteitsmetric

De circulariteitsmetric geeft het aandeel secundaire materialen weer in het totale materiaalverbruik van Fryslân (zowel primaire als secundaire grondstoffen). In Fryslân bedraagt dit aandeel 10,6%, wat betekent dat meer dan een tiende van de gebruikte materialen wordt teruggewonnen en hergebruikt. Dit ligt aanzienlijk hoger dan het landelijk gemiddelde van 9,8% in Nederland voor hetzelfde jaar.

Totale score

Fryslân behaalt een score van 86,2 en presteert daarmee beter dan de rest van Nederland, dat een score van 83,4 haalt (bron: Planbureau Fryslân). Nederland scoort op zijn beurt 7,6, wat het land bovenaan de EU-lijst plaatst, ruim boven het EU-gemiddelde van 6,6 (bron: Eurostat).



WWW.CIRCULAIRFRIESLAND.FRL

Circulaire bedrijven te bevorderen.
regio's zichtbaar te maken en zo het level playing field voor
practices uit te wisselen, de unieke circulaire kwaliteiten van
Internationale samenwerking tussen regio's is nodig om best
gezonde bodems verder te laten groeien.
sectoren zoals watertechnologie, circulaire materialen en
(Internationale) financiering is essentieel om kansrijke circulaire
Verder bouwen op slimme specialisatie en het aantrekken van
kinderschoenen – datagebreken moeten worden aangepakt om
De monitoring van de circulaire economie staat nog in de
komende jaren.
mkb'ers, met de nadruk op opschaling en uitvoering in de
nieke coöperatieve model, dat wordt gedragen door ambtieuze
wordt gewerkt. Het is belangrijk om te blijven investeren in dit
transitie, waarmee stap voor stap aan het verkleinen van de kloof
Fryslân beschikt al over een krachtig programma voor circulaire
periode 2025-2035.
De Circularity Gap is nog groot – ook al heeft Fryslân een relatief
hoge circulariteitsmetric, er is nog veel werk te doen in de

Vooruitblik naar 2035

FRYSLÂN

Een vruchtbare voedingsbodem
voor circulaire verandering



OVER CIRCULAIR KOPLOPER IN EUROPA WORDEN, ZIJN EN BLIJVEN

Fryslân haar Circulaire Clusters

Hoewel Fryslân circulariteit omarmt in de hele economie, richt de regio zich vooral op sectoren waarin haar natuurlijke kracht, beschikbare hulpbronnen en samenwerkingscultuur de meeste impact kunnen maken. Deze sectoren zijn onder andere:



Bouw

Via het meerjarige bouwprogramma 'Fryslân Bouwt Circulair' stimuleert Circulair Friesland nieuwe waardeketens voor hergebruikte materialen en biobased bouwen. Het doel is om in 2030 in alle nieuwbouwwoningen minimaal 30% biobased materialen toe te passen. Dit wordt gerealiseerd door de begeleiding van meer dan 40 bouwprojecten.



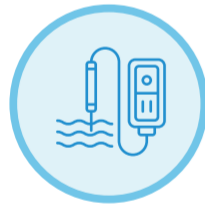
Infrastructuur

Infrastructuur heeft een grote materiaalvoetafdruk. Circulair Friesland stimuleert circulaire innovatie in deze sector via initiatieven zoals het Asfaltconvenant 2024 en projecten als de Vismigratierivier – waar infrastructuur en ecologisch herstel samenkomen om biodiversiteit en klimaatrobustheid te versterken.



Circulaire Kunststoffen

Noord-Nederland neemt het voortouw in circulaire kunststoffen – met een krachtige combinatie van innovatie, onderzoek en samenwerking. Voorbeelden hiervan zijn initiatieven zoals Het Schone Noorden en het Nationaal Testcentrum Circulaire Plastics in Heerenveen. In de Waddenregio helpen circulaire strategieën om plasticvervuiling te voorkomen, terwijl Europese projecten zoals FrontSHIP de koplopersrol van Fryslân binnen internationale samenwerkingen onderstrepen.



Water

Water staat centraal in de identiteit en economie van Fryslân. Met de WaterCampus als innovatief knooppunt en scale-ups zoals Hydraloop heeft de regio zich ontwikkeld tot de Europese hoofdstad van watertechnologie – en loopt zij voorop in slimme oplossingen voor duurzaam watergebruik.



Agrofood

Agrofood is een kernsector binnen de Friese economie en speelt een sleutelrol in de circulaire transitie, met de focus op het sluiten van nutriëntenkringlopen en het ontwikkelen van duurzame voedselsystemen. Fryslân streeft ernaar om nutriëntenverliezen sterk te verminderen vóór 2035 en stimuleert hiervoor samenwerking tussen verschillende sectoren. Initiatieven zoals biobased teelt dragen bij aan een veerkrachtig en toekomstbestendig landbouwsysteem.



Toerisme & Gastvrijheid

De toerisme- en gastvrijheidssector in Fryslân groeit snel en brengt zowel aanzienlijke milieubelastingen als kansen met zich mee. Als grote verbruiker van grondstoffen heeft de sector het potentieel om een voortrekkersrol te vervullen in circulaire werkwijzen. Circulair Friesland ondersteunt deze sector via projecten zoals het Europese Interreg 3ST, waarmee duurzame initiatieven worden bevorderd en bezoekers worden geïnspireerd om als ambassadeurs van de circulaire transitie op te treden.



Fryslân is een wereldwijde koploper in de circulaire economie dankzij haar regionale aanpak.

1. Geïntegreerde aanpak – 'Het Friese Model'

- Triple Helix-beweging van ambitieuze en actieve koplopers
- Onafhankelijke en verbindende partij met een duidelijke circulaire ambitie
- 80% van de circulaire economie vindt plaats in de regio's

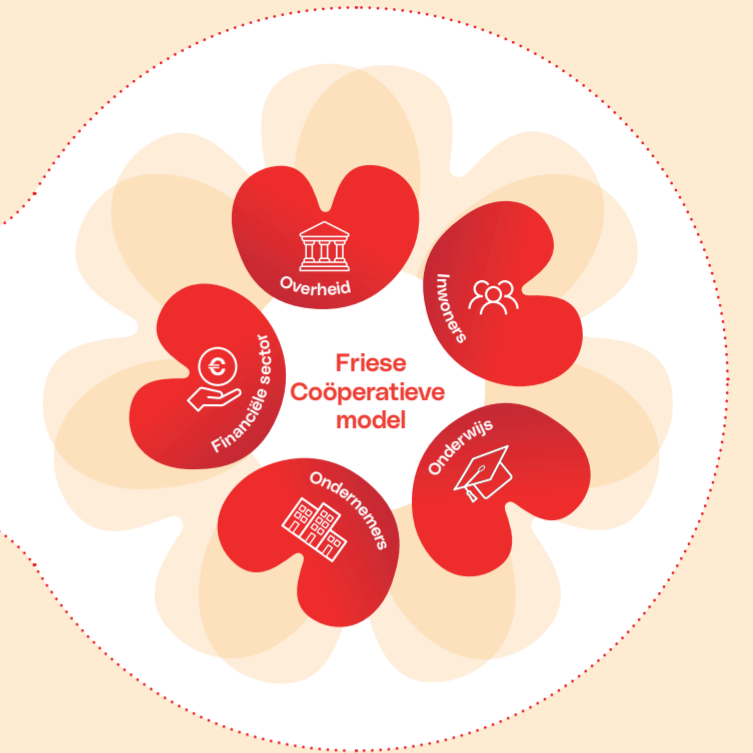
2. Circulaire economie als het antwoord op maatschappelijke uitdagingen

- Brede visie op circulariteit (7 pijlers)
- De wereld verbeteren door positieve actie
- Gedreven door toekomstbestendige ondernemingen

3. Circulaire economie ontstaat in regionale clusters met wereldwijde impact

- Transitie naar circulaire businessmodellen en innovatie
- Focus op water(technologie), circulaire materialen en gezonde bodems
- 'Wereldwijde uitdagingen, lokale oplossingen!'

Geïntegreerde, praktische aanpak voor de circulaire transitie



De 7 pijlers van de circulaire economie

Met meer dan 200 definities van de circulaire economie heeft Circulair Friesland er bewust voor gekozen zich niet te richten op één vaste definitie. In plaats daarvan zijn, samen met Metabolic, de Zeven Pijlers van de Circulaire Economie ontwikkeld: flexibele ontwerpprincipes die vooral bedoeld zijn om tot actie te komen – en niet alleen om theorie te beschrijven.

Samenwerking drijft de circulaire transitie

Als verbinder en aanjager geeft Circulair Friesland vorm aan het coöperatieve model – een gelijkwaardige samenwerking tussen mkb-bedrijven, overheden en kennispartners. Deze structuur maakt echte vooruitgang mogelijk: gedreven door de leden, gebaseerd op regionale behoeften en gevoed door leren in de praktijk.



OMRIN Circulair afvalbeheer in publieke handen

- Europa's toonaangevende publieke afvalverwerker – zet afval om in grondstoffen voor meer dan **1,5 miljoen mensen** en **10.000 bedrijven**
- **78% afvalscheiding** – ruim boven het Nederlands (57%) en EU-gemiddelde (49%) (bron: Eurostat)
- **Meer dan €320 miljoen** aan circulaire investeringen gepland voor de komende jaren
- Aanjager van nieuwe waardeketens zoals de **Schone Mobiliteitsketen**, **Groen Gas-keten** en **Gerecycled Plastic**
- Slimme, datagedreven afvalinzameling en interne scheiding van plastic en blik via AI-gestuurde sortering



WATERCAMPUS Aanjager van circulair watergebruik als Europese hoofdstad van watertechnologie

- Internationaal innovatie-ecosysteem waar onderzoek, bedrijfsleven en onderwijs samenwerken aan de **ontwikkeling en opschaling van geavanceerde watertechnologieën**
- **Meer dan 350 partnerorganisaties** die bijdragen aan baanbrekende water-tech innovaties
- **Meer dan 100 patenten** en **1.000 wetenschappelijke publicaties**
- **Meer dan 33 innovaties** al in de praktijk toegepast – van laboratorium tot echte wereld, mede ondersteund door o.a. Wetterskip Fryslân, Provincie Fryslân en de Gemeente Leeuwarden
- **Hydraloop** – winnaar van de 'CES Best of the Best 2020', actief op vier continenten met systemen voor hergebruik van water



FRYSLÂN BOUWT CIRCULAIR Bouwen aan een circulaire toekomst

- Het toonaangevende geïntegreerde regionale programma van Fryslân om **circulair en biobased bouwen** de nieuwe norm te maken in de gebouwde omgeving
- Begeleiding van **meer dan 40 bouwprojecten** met hoge circulaire ambities op het gebied van ontwerp, materialen, energie en water, samen met gemeenten en woningcorporaties
- **Frisian Design Approach** – architectencollectief **CRAFT+** ontwikkelt circulaire ontwerpprincipes: van concurrenten naar samenwerkende collega's
- Nieuwe regionale biobased ketens, zoals de **Friese Vezelhennepdeal** voor isolatie van lokale hennep (van boer tot bouwer)
- **Circulaire betonketen**: sluiten van materiaalkringlopen via urban mining-projecten (van sloop naar product)